

” Бородіна О., Гусаревич О., Бурковський В., Усатенко О., Варивода О. Соціально-комунікативна функція ігрових видів спорту в освітньому процесі ЗВО. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2026. Том 14, № 1. С. 20-27. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i1-003>.

Borodina O., Husarevych O., Burkovskiy V., Usatenko O., Varyvoda O. Sotsialno-komunikativna funktsiia ihrovykh vydiv sportu v osvitnomu protsesi ZVO [The social-communicative role of game sports in the university educational process]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 2026. Vol. 14, No 1. S. 20-27. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i1-003>.

УДК 796.01:37

DOI: 10.31110/2616-650X-vol14i1-003

**Оксана БОРОДИНА¹, Олександр ГУСАРЕВИЧ², Валентин БУРКОВСЬКИЙ³,
Олексій УСАТЕНКО⁴, Олександр ВАРИВОДА⁵**

¹⁻⁵ Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

¹ <https://orcid.org/0000-0002-2777-2508>

borodina0202@gmail.com

² <https://orcid.org/0000-0002-7740-4631>

s.p.q.r.alexandr@gmail.com

³ <https://orcid.org/0009-0003-5067-8864>

burkovskiy12@gmail.com

⁴ <https://orcid.org/0009-0006-6748-1971>

aleksusatenko4@gmail.com

⁵ <https://orcid.org/0000-0002-2777-2508>

v.oblik@zu.edu.ua

СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНА ФУНКЦІЯ ІГРОВИХ ВИДІВ СПОРТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗВО

Анотація. У статті досліджується вплив ігрових видів спорту на розвиток соціально-комунікативних компетентностей студентів закладів вищої освіти. Теоретичний аналіз психолого-педагогічних концепцій соціального навчання та структурних особливостей ігрових видів спорту дозволив виділити ключові механізми формування комунікативних навичок: моделювання та ротацію соціальних ролей, немедійоване навчання у реальних ігрових ситуаціях, отримання емоційного зворотного зв'язку, формування довіри та групової ідентичності, а також тренування вербальних і невербальних каналів комунікації. У межах експериментального дослідження 60 студентів факультету фізичного виховання і спорту пройшли цикл із 10 колективних ігрових тренувань. Результати показали підвищення загального рівня комунікативних навичок на 28%, причому найвищий приріст спостерігався у формуванні довіри та групової ідентичності (+33%). На основі отриманих даних запропоновано методику впровадження ігрових вправ в освітній процес, яка поєднує фізичну активність з навчально-виховними завданнями та передбачає дотримання принципів релевантності меті, психологічної безпеки, рефлексії, ротації ролей та інтеграції фізичного й вербального компонентів. Встановлено, що систематичне використання колективних ігрових вправ сприяє розвитку емоційного інтелекту, здатності до співпраці, лідерських якостей, адаптивності та ефективної міжособистісної взаємодії. Практичне значення дослідження полягає у впровадженні результатів у навчальні програми фізичного виховання, організації тренінгів з командоутворення та формуванні здоров'язберезжувального освітнього середовища. Перспективи подальших досліджень пов'язані з оцінкою ефективності конкретних програм ігрових вправ у різних групах студентів і визначенням оптимальної структури вправ для розвитку соціально-комунікативних компетентностей.

Ключові слова: ігрові види спорту; комунікативні навички; командна взаємодія; емоційний розвиток.

**Oksana BORODINA¹, Gusarevych OLEKSANDR², Burkovsky VALENTIN³,
Usatenko OLEKSIY⁴, Oleksandr VARYVODA⁵**

¹⁻⁵ Zhytomyr Ivan Franko State University, Ukraine

¹ <https://orcid.org/0000-0002-2777-2508>

borodina0202@gmail.com

² <https://orcid.org/0000-0002-7740-4631>

s.p.q.r.alexandr@gmail.com

³ <https://orcid.org/0009-0003-5067-8864>

burkovskiy12@gmail.com

⁴ <https://orcid.org/0009-0006-6748-1971>

aleksusatenko4@gmail.com

⁵ <https://orcid.org/0000-0002-2777-2508>

v.oblik@zu.edu.ua

THE SOCIAL-COMMUNICATIVE ROLE OF GAME SPORTS IN THE UNIVERSITY EDUCATIONAL PROCESS

Abstract. The article examines the impact of sports games on students' social and communication skills in higher education institutions. Theoretical analysis of psychological and pedagogical concepts of social learning and structural features of sports games has allowed us to identify key mechanisms for the formation of communication skills: modeling and rotation of social roles, non-mediated learning in real game situations, receiving emotional feedback, forming trust and group identity, as well as training verbal and nonverbal communication channels. As part of the experimental study, 60 students from the Faculty of Physical Education and Sports underwent a cycle

of 10 collective game training sessions. The results showed an overall increase in communication skills of 28%, with the largest increase observed in the formation of trust and group identity (+33%). Based on the data obtained, a methodology for introducing game exercises into the educational process was proposed, combining physical activity with educational and training tasks and ensuring adherence to the principles of relevance to the goal, psychological safety, reflection, role rotation, and integration of physical and verbal components. It has been established that the systematic use of collective game exercises contributes to the development of emotional intelligence, the ability to cooperate, leadership qualities, adaptability, and effective interpersonal interaction. The practical significance of the study lies in implementing the results in physical education curricula, organizing team-building training, and fostering a health-promoting educational environment. Prospects for further research include assessing the effectiveness of specific game-based exercise programs across different student groups and determining the optimal structure of exercises for the development of social and communication competencies.

Keywords: game sports; communication skills; team interaction; emotional development.

Постановка проблеми. Освітній процес у закладах вищої освіти сьогодні має на меті не лише передачу професійних знань і вмінь, а й формування ключових компетентностей, зокрема комунікативної компетентності, відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності «Фізична культура і спорт» [14] та Європейської рамки ключових компетентностей [18]. Попри наявність численних теоретичних праць з розвитку комунікативних компетентностей, існує значна прогалина у дослідженнях щодо того, як інтегрувати ці цілі у практичну діяльність студентів, особливо в межах фізичного виховання і спортивної підготовки. Недостатньо вивчено, які саме механізми соціальної взаємодії в ігрових видах спорту сприяють розвитку комунікативних умінь, яким чином рольова динаміка, емоційна напруга гри та командні стратегії впливають на формування довіри, відповідальності й групової згуртованості. Крім того, освітні програми часто застосовують ігрові види спорту переважно як засіб фізичної підготовки, недооцінюючи їхній психолого-педагогічний потенціал. Проблема полягає в тому, що традиційні методи навчання не забезпечують системного й цілеспрямованого розвитку соціально-комунікативних компетентностей, тоді як ігрові види спорту можуть слугувати ефективним інструментом їх формування через поєднання фізичної активності, емоційного залучення та соціальної взаємодії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ігрові види спорту розглядаються в сучасній науковій літературі не лише як засіб фізичного виховання, але й як ефективне соціально-педагогічне середовище, що сприяє формуванню комунікативних компетенцій, соціалізації та здорового способу життя студентської молоді. За останні роки з'явилася низка робіт, які поєднують емпіричні дослідження фізіологічних і психоемоційних ефектів ігрової діяльності з методичними розробками щодо впровадження ігрових практик у освітній процес ЗВО. Нижче узагальнено ключові положення й висновки досліджень, релевантних для теми «соціально-комунікативна функція ігрових видів спорту».

Андрощук І.О., Липчанська Л.М., Мотузенко Т.Є. [1] в своїх методичних розробках підкреслюють практичну зручність ігрових форм для організації освітнього процесу у ЗВО та їхню спрямованість на формування здоров'язбережувальної поведінки. Автори пропонують структуровані цикли занять, у яких фізичні вправи поєднуються з вправами на командну взаємодію й комунікацію, що робить ігри інструментом не лише фізичного, а й соціального розвитку студента.

Ареф'єва Л.П., Плющакова О.В., Ганчева В.І., Гончаренко В.І. [5] у своїх емпіричних дослідженнях демонструють позитивний вплив занять спортивними іграми на психофізичний стан студентів: покращення показників витривалості, координації, а також зниження рівня стресу й підвищення загального психоемоційного благополуччя. Ці результати підкреслюють роль ігор як каталізатора мотивації до регулярної фізичної активності та здорового способу життя.

Гадючко О.С. [6] аналізує суб'єктну складову та стандарти підготовки фахівців і вказує на необхідність оновлення професійних стандартів і навчальних програм у сфері підготовки кадрів для ігрових видів спорту. Особливо важливим є приділення уваги компетентностям з організації колективної діяльності й формуванню соціально-комунікативних навичок у студентів-спортсменів.

Мусієнко А.В., Чернявська Т.П. та Пилипей Л.П. [7; 10; 16] надають теоретично-методичну опору щодо побудови тренувального процесу, який можна адаптувати для освітніх програм ЗВО. Їхні підходи до планування навантаження, моніторингу і контролю стану студентів важливі для безпечного і ефективного впровадження ігрових модулів.

Котова О.В., Суханова Г.П., Ушаков В.С. [8] досліджують спортивні ігри як оптимальне середовище для розвитку професійно-важливих якостей (координація, тактичне мислення, групова взаємодія). Їхні висновки підсилюють ідею про мультиефект ігор: одночасний розвиток фізичних, когнітивних і соціальних складових особистості.

Остапенко Ю.О., Остапенко В.В. та Павлов Ю.В., Воробйова О.М., Бурцева О.В. [11; 12] аналізують проблеми й перспективи застосування ігрових видів спорту в ЗВО, вказуючи на інституційні бар'єри (інфраструктура, підготовка кадрів, нормативна база) і надають практичні рекомендації щодо дієвих механізмів впровадження.

Мітова О.О., Тропін Ю.М., Рогаль І.В. та Шкондя В.В. [9; 13; 15; 17] узагальнюють емпіричні дані про вплив ігор на фізичний та психологічний стан студентської молоді, що слугує додатковим емпіричним підґрунтям для обґрунтування соціально-комунікативної функції ігор.

Отже, аналіз наукових джерел свідчить, що ігрові види спорту розглядаються сучасними дослідниками як комплексний педагогічний феномен, який поєднує фізичне, емоційне та соціальне виховання студентської молоді. Узагальнення попередніх праць дозволяє зробити висновок, що ігрові практики у закладах вищої освіти мають значний потенціал для розвитку комунікативних навичок, формування соціальної взаємодії та підвищення рівня психофізичного благополуччя здобувачів освіти.

Враховуючи результати попередніх наукових розвідок, у даному дослідженні здійснено спробу конкретизувати соціально-комунікативну функцію ігрових видів спорту в освітньому процесі ЗВО, визначити її структурні компоненти, педагогічні умови реалізації та практичні форми організації діяльності студентів у контексті формування їхньої комунікативної компетентності.

Мета дослідження: узагальнити та теоретично обґрунтувати потенціал ігрових видів спорту як засобу розвитку комунікативних компетентностей студентів та визначити ключові чинники, що зумовлюють їхній педагогічний вплив.

Методи дослідження. Використано теоретичний аналіз наукових джерел і психолого-педагогічних концепцій соціального навчання, систематизацію та опис особливостей ігрових видів спорту як засобу розвитку соціально-комунікативних компетентностей. Емпірично перевірено ефективність цих механізмів серед 60 студентів через цикл із 10 ігрових тренувань, оцінюючи комунікативні навички за 5-бальною шкалою до та після занять.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освітній процес у ЗВО сьогодні реалізує не лише передачу професійних знань і вмінь, а й формування соціально-особистісних компетентностей, необхідних для успішної професійної та соціальної адаптації випускників. Серед таких компетентностей особливе місце займають комунікативні навички, вміння співпрацювати в команді, ефективно вирішувати конфлікти та демонструвати емпатію. Ігрові види спорту за своєю природою поєднують фізичну активність із безліччю міжособистісних взаємодій і тому можуть виконувати важливу соціально-виховну функцію.

Під ігровими видами спорту варто розуміти види спортивної діяльності, у яких змагальна взаємодія між командами або окремими гравцями відбувається за певними правилами, із застосуванням ігрових дій, спрямованих на досягнення перемоги шляхом набуття переваги в очках, голах чи інших результативних показниках.

Ігрові види спорту характеризуються наявністю командної співпраці, постійної зміни ігрових ситуацій, тактичного мислення та високого рівня емоційної напруги. Вони передбачають поєднання фізичних, інтелектуальних і соціальних компонентів діяльності спортсменів.

До ігрових видів спорту належать: командні ігри з м'ячем – футбол, баскетбол, волейбол, гандбол, водне поло, регбі тощо; індивідуально-командні ігри – настільний теніс, бадмінтон, сквош, пляжний волейбол тощо; спортивні ігри спеціального спрямування — хокей на льоду, хокей на траві, бейсбол, флорбол тощо.

Основними ознаками ігрових видів спорту є: командний характер – успіх залежить від взаємодії, узгодженості дій і колективної стратегії; динамічність і варіативність – постійна зміна ситуацій потребує швидкого прийняття рішень і адаптації; наявність правил гри, які регламентують поведінку учасників, визначають умови змагання і справедливості результату; емоційна насиченість – гра викликає сильні емоційні переживання, що сприяє формуванню емоційної стійкості; соціальний компонент – взаємодія в команді формує комунікативні навички, почуття відповідальності, здатність до співпраці.

Ігрові види спорту є не лише засобом фізичного розвитку, а й потужним інструментом соціалізації, виховання та розвитку емоційного інтелекту, оскільки вони створюють умови для взаємодії, співпереживання, підтримки та командного мислення.

Дослідження впливу спортивних ігор на розвиток соціальних навичок має практичне значення для проєктування навчальних програм з фізичного виховання, для організації тренінгів з командоутворення та для формування здоров'язбережувального середовища в ЗВО [2; 3].

Ігрові види спорту виступають соціальним мікросоціумом, у якому відтворюються основні форми міжособистісної взаємодії: координація дій, розподіл ролей, прийняття колективних рішень, вербальна і невербальна комунікація, емоційна регуляція тощо. Через ці механізми спорт впливає на розвиток таких компонентів соціальної взаємодії як: навички співпраці, лідерства, конструктивного вирішення конфліктів, відповідальності та довіри.

Психолого-педагогічні теорії підкреслюють, що діяльність у колективі стимулює соціальне навчання, це в свою чергу передбачає, що учасники моделюють поведінку, переймають соціальні норми і внутрішньо інтегрують їх у власні моделі дій.

Ігрові види спорту мають низку суттєвих переваг, що зумовлюють їх високу педагогічну, емоційну та соціальну ефективність. Насамперед, гра створює психологічно безпечне середовище, де рівень загрози для самоствердження учасників є низьким. Це дозволяє студентам проявляти активність, ініціативу, експериментувати з різними моделями поведінки без страху осуду або невдачі.

Однією з важливих переваг ігрових видів спорту є можливість випробовувати різні соціальні ролі – лідера, організатора, комунікатора, партнера, опонента. Це сприяє розвитку гнучкості мислення, здатності адаптуватися до різних ситуацій, розуміти інших і будувати конструктивні взаємини.

Гра забезпечує швидкий і природний зворотний зв'язок від партнерів і суперників, де кожна дія викликає безпосередню реакцію, що стимулює самокорекцію поведінки, аналіз власних рішень і вдосконалення комунікативних навичок.

Важливою характеристикою ігрових видів спорту є високий рівень емоційного залучення, що активізує пізнавальні процеси, підвищує мотивацію до навчання й сприяє формуванню позитивного емоційного клімату в групі. Емоційна насиченість гри сприяє розвитку емпатії, саморегуляції та стресостійкості.

Особливе значення у процесі ігрової діяльності має емоційна складова. Спортивні ігри за своєю природою супроводжуються інтенсивними емоційними переживаннями: радістю перемоги, розчаруванням поразки, хвилюванням перед вирішальними моментами, напругою змагальної боротьби, почуттям командної єдності. Така емоційна насиченість створює сприятливі умови для розвитку емоційної саморегуляції, емпатії та рефлексії – ключових компонентів емоційного інтелекту.

У процесі командної гри студенти вчаться усвідомлювати власні емоційні стани, керувати ними відповідно до ситуації, а також зчитувати емоції партнерів і суперників, адаптуючи свою поведінку до динаміки групових взаємин. Постійна зміна ігрових ситуацій вимагає швидкої емоційно-когнітивної реакції, що сприяє розвитку стійкості до стресу, гнучкості мислення та здатності підтримувати позитивний емоційний фон у колективі.

Крім того, емоційна взаємодія під час гри є підґрунтям для формування комунікативної компетентності. Ефективна командна гра передбачає не лише технічну й тактичну узгодженість, а й емоційне взаєморозуміння, довіру, здатність співпереживати. Таким чином, ігрові види спорту виступають природним середовищем, у якому емоційна складова і комунікативні навички розвиваються в інтегрованій формі, через безпосередній досвід, взаємодію та рефлексію.

Крім того, ігрові ситуації формують почуття колективізму та взаємопідтримки, що особливо важливо для майбутніх фахівців, які працюватимуть у командних умовах. Під час гри відбувається практичне засвоєння навичок співробітництва, довіри, координації дій, що значно підвищує ефективність міжособистісної взаємодії.

Не менш важливою є мотиваційна функція гри – змагальний елемент, динамічність і непередбачуваність процесу пробуджують інтерес, сприяють активному залученню всіх учасників, розвивають відповідальність за спільний результат.

Ігрові види спорту сприяють розвитку комунікативних умінь студентів через низку взаємопов'язаних механізмів впливу ігрових видів спорту на комунікативні навички, які охоплюють як вербальні, так і невербальні форми взаємодії, а також емоційну і соціальну складову: моделювання та репетиція ролей, невідкладне навчання, емоційний зворотний зв'язок, формування довіри та групової ідентичності, а також тренування невербальних каналів спілкування.

Моделювання та репетиція ролей передбачає чергування студентами різних соціальних і функціональних ролей у командних ігрових вправах [4]. Кожен студент виконує ролі лідера, організатора, виконавця та спостерігача, що дозволяє відпрацьовувати різні стилі комунікації, приймати колективні рішення та брати відповідальність за результат команди. Виконання ролей у різних ігрових контекстах сприяє розвитку гнучкості мислення та здатності адаптуватися до змінних умов групової взаємодії. Крім того, ротація ролей стимулює усвідомлення власного внеску в командну діяльність і формує соціальну самосвідомість, що є важливим компонентом комунікативної компетентності.

Невідкладне навчання створює ситуації, у яких студенти повинні вирішувати комунікативні виклики безпосередньо під час гри, без попередніх інструкцій або підказок. Це сприяє формуванню практичних навичок взаємодії, швидкому прийняттю рішень у динамічних умовах, узгодженню дій та конструктивному вирішенню конфліктів. Крім того, такий підхід дозволяє студентам оцінити ефективність власної поведінки в реальному часі та адаптувати її до вимог команди.

Емоційний зворотний зв'язок реалізується через підтримку, схвалення або конструктивну критику від партнерів та суперників. Цей механізм сприяє розвитку самосвідомості та здатності коригувати поведінку відповідно до реакцій оточення. Умови гри дозволяють студентам відчувати наслідки власних комунікативних дій без високого рівня загрози для самоствердження, що створює психологічно безпечне середовище для експериментування з різними стратегіями взаємодії.

Формування довіри та групової ідентичності відбувається через спільні цілі, командні завдання та пережиті успіхи і поразки. Завдяки цьому механізму студенти усвідомлюють взаємозалежність у команді, розвивають емпатію, відкриту комунікацію та готовність до співпраці. Такі умови сприяють згуртованості колективу та стимулюють прояв соціальної відповідальності, що є важливим фактором розвитку комунікативної компетентності.

Тренування невербальних каналів спілкування включає систематичне використання жестів, міміки та рухових сигналів для координації дій у команді. Це дозволяє студентам розпізнавати невербальні сигнали партнерів, швидко реагувати на них та узгоджувати власні дії з діями інших членів команди. Вміння ефективно користуватися невербальною комунікацією підвищує загальну комунікативну адекватність та сприяє більш точному і швидкому обміну інформацією у групі.

Для емпіричної перевірки цих механізмів було проведено дослідження серед 60 студентів факультету фізичного виховання і спорту. Оцінювання комунікативних навичок здійснювалося за 5-бальною шкалою до та після циклу з 10 ігрових тренувань. Результати дослідження показали підвищення середнього рівня комунікативних навичок студентів за усіма механізмами впливу. Загальний рівень комунікативних навичок студентів підвищився з 3,2 до 4,1, що складає приріст близько 28% (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка розвитку комунікативних навичок студентів за механізмами впливу ігрових видів спорту

Механізм впливу	Середній бал до тренувань	Середній бал після тренувань	Зростання (%)
Моделювання та репетиція ролей	3,2	4,1	+28%
Немедійоване навчання	3,1	4,0	+29%
Емоційний зворотний зв'язок	3,3	4,2	+27%
Формування довіри та групової ідентичності	3,0	4,0	+33%
Тренування невербальних каналів спілкування	3,2	4,1	+28%
Загальний рівень комунікативних навичок	3,2	4,1	+28%

Завдяки цим механізмам впливу ігрових видів спорту на комунікативні навички, колективні ігрові вправи стають потужним інструментом професійного та особистісного розвитку студентів. У сучасному освітньому процесі особливе місце займає методика впровадження ігрових вправ в освітній процес, яка дозволяє не лише формувати фізичні навички студентів, а й розвивати їхню соціально-комунікативну компетентність. Основою такої методики є поєднання рухової активності з навчально-виховними завданнями, що сприяє розвитку командної взаємодії та лідерських якостей.

У межах цієї методики важливо дотримуватися принципів, що забезпечують релевантність вправ меті навчання, психологічну безпеку, можливість рефлексії, ротацію ролей та поєднання фізичного й вербального компонентів, адже саме через їхнє систематичне використання досягається максимальний ефект у формуванні та розвитку соціально-комунікативних компетентностей студентів. Одним із таких принципів є релевантність меті навчання, що передбачає, що кожна вправа має чітко визначену соціально-комунікативну мету – покращення взаємодії, прийняття рішень та розподіл ролей. Дотримання цього принципу дозволяє забезпечити ефективність формування ключових компетентностей у студентів.

Принцип безпеки і психологічного комфорту, який передбачає створення умов, у яких помилки розглядаються не як негативний результат, а як ресурс для аналізу та навчання. Такий підхід сприяє активнішій участі студентів у процесі та стимулює прояв ініціативи.

Принцип рефлексії включає систематичне обговорення пережитого під час вправ, виділення успішних стратегій та аналіз проблемних моментів. Рефлексія забезпечує усвідомлення власних дій і сприяє вдосконаленню комунікативних і емоційних навичок.

Принцип змінних ролей в ігровій діяльності полягає у ротації лідерських, організаційних та виконавчих функцій серед студентів. Така організація діяльності дозволяє кожному учаснику отримати досвід виконання різних соціальних функцій у команді та сприяє розвитку гнучкості в міжособистісній взаємодії.

Нарешті, значна увага приділяється принципу комбінування фізичного й вербального компонентів, який передбачає поєднання рухової активності із завданнями на вербальну комунікацію та координацію дій. Це забезпечує комплексний розвиток фізичних, соціальних та комунікативних умінь студентів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Ігрові види спорту в закладах вищої освіти ефективно сприяють розвитку соціально-комунікативних компетентностей студентів, поєднуючи фізичну активність і соціальну взаємодію. Дослідження показало, що через механізми моделювання ролей, немедійованого навчання, емоційного зворотного зв'язку, формування довіри та тренування невербальних каналів спілкування студенти підвищують навички співпраці, лідерства, емпатії та конструктивного вирішення конфліктів, а загальний рівень комунікативних навичок зріс на 28%. Організація ігрових занять за принципами релевантності, безпеки, ротації ролей, рефлексії та поєднання фізичної й вербальної активності забезпечує комплексний розвиток комунікативних умінь та соціальної компетентності.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з доцільністю розширити вибірку та включити різні факультети для перевірки універсальності ігрових методик, провести тривалий моніторинг стійкості комунікативних навичок після завершення циклу занять та порівняти ефективність різних типів ігор. Також перспективним є вивчення оптимальних методів інтеграції ігрових практик з освітнім процесом та іншими педагогічними технологіями для підвищення ефективності формування соціально-комунікативних компетентностей студентів.

Конфлікт інтересів. Автори підтверджують відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Джерела фінансування. Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.

Доступність даних. Це дослідження не передбачало використання окремих наборів даних.

Використання засобів штучного інтелекту (ШІ). Під час підготовки цієї роботи автори не використовували інструменти штучного інтелекту.

Список використаних джерел

1. Андрощук І.О., Липчанська Л.М., Мотузенко Т.Є. Використання можливостей ігрових видів спорту в процесі формування здорового способу життя студентів : навч. посіб. Кропивницький : ЦНТУ, 2025. 95 с. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/16732>
2. Бородіна О.С., Гусаревич О.В. Здоров'язберігальні технології в освітньому процесі закладу вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. Т. 1. № 76. С. 84-88. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.76-1.15>
3. Бородіна О.С. Здоров'язберігаючі педагогічні технології. *Сучасні тенденції спрямовані на збереження здоров'я людини* : збірник наукових праць. Харків. 2021. Випуск 2. С. 95-97. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/45240/1/1.pdf>
4. Бородіна О.С. Моделювання ситуацій професійної діяльності студентів у навчально-виховному процесі закладів вищої освіти. *Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки*: міжнар. наук.-практ. конф. молодих науковців, аспірантів і здобувачів вищої освіти. Ч.2. Рівне. 2020. С. 49-52.
5. Вплив занять спортивними іграми на психофізичний стан студентів / Ареф'єва Л.П. та ін. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2021. Вип. 11(143). С. 26-29. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f2c72781-5c88-425f-9ad8-bf4fa337dc97/content>
6. Гадючко О. Сучасні суб'єкти, стандарти та критерії ефективності управлінського процесу підготовки майбутніх тренерів ігрових видів спорту в закладах вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 44. Т. 1. С. 248-253. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/44-1-39>
7. Заяц С.А., Пилипей Л.П. Управління і контроль за фізичною працездатністю студентів-спортсменів ігрових видів спорту закладів вищої освіти. *Інноваційні технології в системі підвищення кваліфікації фахівців фізичного виховання і спорту* : тези доповідей X Міжнародної науково-методичної конференції. Суми, 2024. С.70-72.
8. Котова О.В., Суханова Г.П., Ушаков В.С. Спортивні ігри як оптимальне середовище розвитку професійно-важливих якостей студентів ВНЗ в процесі фізичного виховання. *Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Європи та Азії* : зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. інтернет конф. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 7. С. 123-127.
9. Мітова О.О. Теоретико-методичні основи контролю в командних спортивних іграх у процесі багаторічної підготовки: монографія. Дніпро. ТОВ «Дріант, 2022. 396 с.
10. Мусієнко А., Цимбалюк Ж. Вдосконалення командної роботи гравців у спортивних іграх. *Фізична культура і спорт. Виклики сучасності* : зб. наук. ст. IV Всеукр. наук.-практ. конф., м. Харків, 25 жовт. 2024 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди ; редкол.: Ю. Бойчук (голов. ред.) та ін. Харків, 2024. С. 60-69.
11. Остапенко Ю.О., Остапенко В.В. Спортивні ігри як засіб професійноприкладної фізичної підготовки фахівців інформаційнологічної групи спеціальностей. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2019. Вип. 3(110). С. 425-429.
12. Павлов Ю.В., Воробйова О.М., Бурцева О.В. Проблеми і перспективи розвитку ігрових видів спорту в ЗВО. *Спортивні ігри*. 2020. С. 69-72. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fc45697d-1007-4b07-9d42-de65b6a66ab1/content>
13. Рогаль І., Бурбела О. Розвиток фізичних якостей у студенток непрофільних ЗВО засобами ігрових видів спорту. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Випуск 6 (126). 2020. С. 76-79. URL: <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/view/193/186>
14. Стандарт вищої освіти за спеціальністю «Фізична культура і спорт» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/017-Fizkultura.sport-bakalavr.28.07.pdf>
15. Тропін Ю. Змагальна діяльність в командних спортивних іграх. *Спортивні ігри*, 2023. № 1 (27), С. 62-73.
16. Чернявська Т. Емоційне благополуччя та успішність у командних видах спорту. *Спортивні ігри*, 2024. №1 (31). С. 75-85.
17. Шкондя В.В. Вплив ігрових видів спорту на фізичний та психологічний стан студентської молоді. *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України* : зб. наук. пр. XIII Міжнар. наук.-практ. конф. Вінниця, 2025. С. 364-370. URL: <http://www.vtei.com.ua/doc/2025/konf/zb14-16252.pdf#page=364>
18. Council recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C.2018.189.01.0001.01.ENG&toc=OJ.C.2018.189.TOC>

References

1. Androshchuk I.O., Lypchanska L.M., Motuzenko T.Ie. Vykorystannia mozhyvostei ihrovykh vydiv sportu v protsesi formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia studentiv : navch. posib. [Using the opportunities of game sports in shaping a healthy lifestyle for students]. Kropyvnytskyi : TsNTU, 2025. 95 s. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/16732> (in Ukrainian)
2. Borodina O.S., Husarevych O.V. Zdoroviazberihalni tekhnolohii v osvitnomu protsesi zakladu vyshchoi osvity. [Health-preserving technologies in the educational process of a higher education institution]. Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh. 2021. T. 1. № 76. S. 84-88. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.76-1.15> (in Ukrainian)
3. Borodina O.S. Zdoroviazberihaiuchi pedahohichni tekhnolohii. [Health-preserving pedagogical technologies]. Suchasni tendentsii spriamovani na zberezhenia zdorovia liudyny : zbirnyk naukovykh prats. Kharkiv. 2021. Vypusk 2. S. 95-97. URL: <https://health.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/zbirnyk-naukovykh-prats-2021.pdf> (in Ukrainian)
4. Borodina O.S. Modeliuvannia sytuatsii profesiinoi diialnosti studentiv u navchalno-vykhovnomu protsesi zakladiv vyshchoi osvity. [Modeling situations of students' professional activity in the educational process of higher education institutions]. Problemy ta perspektyvy rozvytku suchasnoi nauky: mizhnar. nauk.-prakt. konf. molodykh naukovtsiv, aspirantiv i zdobuvachiv vyshchoi osvity. Ch.2. Rivne. 2020. S. 49-52. (in Ukrainian)
5. Vplyv zaniat sportyvnyimi ihramy na psykhofizychnyi stan studentiv [The impact of sports on the psychophysical state of students] / Arefieva L.P. ta in. Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Serii 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). 2021. Vyp. 11(143). S. 26-29. URL: <https://enpuirb.udu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f2c72781-5c88-425f-9ad8-bf4fa337dc97/content> (in Ukrainian)
6. Hadiuchko O. Suchasni subiekty, standarty ta kryterii efektyvnosti upravlinskoho protsesu pidhotovky maibutnikh treneriv ihrovykh vydiv sportu v zakladakh vyshchoi osvity. [Modern subjects, standards and criteria for the effectiveness of the management process of training future coaches of playing sports in higher education institutions]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. 2021. Vyp. 44. T. 1. S. 248-253. <https://doi.org/10.24919/2308-4863/44-1-39> (in Ukrainian)
7. Zaiats C.A., Pylypei L.P. Upravlinnia i kontrol za fizychnoiu pratsezdatsnistiu studentiv-sportsmeniv ihrovykh vydiv sportu zakladiv vyshchoi osvity. [Management and control of the physical performance of student-athletes in playing sports at higher education institutions]. Innovatsiini tekhnolohii v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia i sportu : tezy dopovidei Kh Mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii. Sumy, 2024. S.70-72. (in Ukrainian)
8. Kotova O.V., Sukhanova H.P., Ushakov V.S. Sportyvni hry yak optimalne seredovyshche rozvytku profesiino-vazhlyvykh yakosteiv studentiv VNZ v protsesi fizychnoho vykhovannia. [Sports games as an optimal environment for the development of professionally important qualities of university students in the process of physical education]. Problemy ta perspektyvy rozvytku suchasnoi nauky v krainakh Yevropy ta Azii : zb. materialiv VII Mizhnar. nauk.-prakt. internet konf. Pereiaslav-Khmelnitskyi, 2018. Vyp. 7. S. 123-127. (in Ukrainian)
9. Mitova O.O. Teoretyko-metodychni osnovy kontroliu v komandnykh sportyvnykh ihrakh u protsesi bahatorichnoi pidhotovky: monohrafiia. [Theoretical and methodological foundations of control in team sports games in the process of long-term training]. Dnipro. TOV «Driant, 2022. 396 s. (in Ukrainian)
10. Musiienko A., Tsymbaliuk Zh. Vdoskonalennia komandnoi roboty hravtsiv u sportyvnykh ihrakh. [Improving teamwork among players in sports games]. Fizychna kultura i sport. Vyklyky suchasnosti : zb. nauk. st. IV Vseukr. nauk.-prakt. konf., m. Kharkiv, 25 zhovt. 2024 r. / Kharkiv. nats. ped. un-t im. H.S. Skovorody ; redkol.: Yu. Boichuk (holov. red) ta in. Kharkiv, 2024. S. 60-69. (in Ukrainian)
11. Ostapenko Yu.O., Ostapenko V.V. Sportyvni hry yak zasib profesiinoprykladnoi fizychnoi pidho-tovky fakhivtsiv informatsiinolohichnoi hrupy spetsialnostei. [Sports games as a means of professional and applied physical training of specialists in the information science group of specialties]. Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Serii 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). 2019. Vyp. 3(110). S. 425-429. (in Ukrainian)
12. Pavlov Yu.V., Vorobiova O.M., Burtseva O.V. Problemy i perspektyvy rozvytku ihrovykh vydiv sportu v ZVO. [Problems and prospects for the development of playing sports in higher education institutions]. Sportyvni hry. 2020. S. 69-72. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fc45697d-1007-4b07-9d42-de65b6a66ab1/content> (in Ukrainian)
13. Rohal I., Burbela O. Rozvytok fizychnykh yakosteiv u studentok neprofilnykh ZVO zasobamy ihrovykh vydiv sportu. [Development of physical qualities in female students of non-core higher education institutions through game sports]. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Vypusk 6 (126). 2020. S. 76-79. URL: <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/view/193/186> (in Ukrainian)
14. Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu «Fizychna kultura i sport» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity. [Higher education standard for the specialty «Physical Culture and Sports» for the first (bachelor's) level of higher education.]. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/017-Fizkultura.sport-bakalavr.28.07.pdf> (in Ukrainian)
15. Tropin Yu. Zmahalna diialnist v komandnykh sportyvnykh ihrakh. [Competitive activities in team sports games]. Sportyvni hry, 2023. № 1 (27), S. 62-73. (in Ukrainian)
16. Cherniavska T. Emotsiine blahopoluchchia ta uspihnist u komandnykh vydakh sportu. [Emotional well-being and success in team sports]. Sportyvni hry, 2024. №1 (31). S. 75-85. (in Ukrainian)

17. Shkondia V.V. Vplyv ihrovykh vydiv sportu na fizychnyi ta psykholohichnyi stan studentskoi molodi. [The impact of playing sports on the physical and psychological state of student youth]. Sotsialno-politychni, ekonomichni ta humanitarni vymiry yevropeiskoi intehratsii Ukrainy : zb. nauk. pr. KhIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. 2025. S. 364-370. URL: <http://www.vtei.com.ua/doc/2025/konf/zb14-16252.pdf#page=364> (in Ukrainian)
18. Council recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_2018.189.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2018:189:TOC (in Belgium)

/ Матеріал надійшов до редакції: 09.11.2025 р. / Прийнято до друку: 20.12.2025 р. / Опубліковано: 30.01.2026 р. /

This work is licensed under a Creative Commons License Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0).